

Evoluții și tendințe ale raportării sustenabile

Autori: Petricică Alis Elena, Mămăligan Raluca Andreea
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI
Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestione
Coordonator științific: Conf. univ. dr. Minu Mihaela

Rezumat: În ultimii ani, raportarea de sustenabilitate a devenit un subiect extrem de dezbătut. Raportarea non-financiară reprezintă modul prin care organizație publică informează privind impactul și performanțele de mediu, sociale și economice aferente activităților sale curente. Un raport nonfinanciar prezintă și valorile organizației, modelul de afaceri, în timp ce demonstrează legătura dintre strategia sa și angajamentul său pentru o economie locală și globală durabilă. Această lucrare își propune analiza modului în care raportarea sustenabilă a evoluat de-a lungul timpului și identificarea tendințelor acesteia.

Cuvinte cheie: raportare integrată, raportare de sustenabilitate, raportare nefinanciară, Standardele GRI.

Introducere

Toate companiile, indiferent de mărime sau de sectorul în care activează, public sau privat, pregătesc și utilizează informații financiare pentru a avea o bază de luare a deciziilor în cadrul activității firmei.

De-a lungul timpului, utilizatorii externi ai situațiilor financiare – investitorii, furnizorii, creditorii, băncile și autoritățile – au început să aibă acces la un număr mai mare de informații cu privire la guvernanta companiilor, strategia lor, operațiile ce le desfășoară, precum și deciziile pe care le iau. Acest lucru permite acționarilor să ia decizii mult mai informate atunci când vor să facă investiții, iar autorităților să vadă dacă entitățile respectă reglementările existente.

În ultimul secol, s-au făcut pași importanți în ceea ce privește raportarea sursei primare de informare pentru toți stakeholderii, și anume situațiile financiare și notele acestora. În esență, acestea furnizează suficientă informație cât să se contureze o imagine asupra performanței companiei. Așadar, acestea joacă un rol primordial în piețele de capital și în luarea deciziilor de către participanții lor.

Cu toate acestea, este bine cunoscut faptul că, pe lângă aceste situații financiare, este important să se dezvăluie și să se raporteze și alte informații nonfinanciare. Aspectele ce arată cum este creat plusul de valoare de către companii nu sunt reflectate în totalitate doar prin situațiile financiare. Drept urmare, mulți acționari consideră că situațiile financiare nu le satisfac în totalitate nevoia de cunoaștere și vor să afle și alte aspecte legate de activitatea firmelor.

Așadar, raportarea sustenabilă vine ca răspuns la necesitățile participanților domeniului economic. Prin intermediul raportării cu privire la sustenabilitate – cunoscută și sub denumirea de „raportare cu privire la responsabilitatea socială a întreprinderilor” sau de „raportare cu privire la informații nefinanciare” – o organizație publică informează cu privire la impactul său economic, la impactul său social și la cel asupra mediului. Un raport privind sustenabilitatea prezintă valorile și modelul de guvernanta al entității și arată legătura dintre strategia sa și angajamentul său față de o economie globală sustenabilă.

Cercetarea are ca obiective identificarea aspectelor teoretice și reglementărilor existente privind raportarea sustenabilă și analiza structurii rapoartelor de sustenabilitate întocmite de companiile din România. Au fost supuse analizei, rapoarte ale companiilor din domeniul farmaceutic și comerțului cu amănuntul.

1. Sinteză din literatura de specialitate privind raportarea sustenabilă

Raportarea sustenabilă a devenit o temă ce atrage atenția tot mai multor cercetători și practicieni, astfel încât literatura de specialitate devine din ce în ce mai vastă și complexă.

Printre primii cercetători preocupați de raportarea sustenabilă se numără Theodore J. Kreps, care, în anii 1940, a publicat într-o lucrare noi metode de a măsura modul în care o companie contribuie la dezvoltarea mediului economic. În viziunea acestuia, performanța financiară nu era o metodă adecvată, el dorind să realizeze o metodă prin care să fie măsurat și impactul pe care companiile le au asupra sănătății, sistemului de educație și păcii globale¹.

Whelan, Atz, Holt și Clark (2021) au efectuat un studiu prin care au analizat relația dintre raportarea de sustenabilitate și performanța financiară a companiilor, având drept referință peste 1000 de studii publicate între anii 2015-2020. În urma studiului, s-a observat faptul că performanța financiară se îmbunătățește datorită raportării sustenabile pe o perioadă îndelungată de timp. De asemenea, lucrarea a demonstrat și că investirea în raportarea de sustenabilitate este o metodă bună prin care o companie se poate proteja în timpul perioadelor de criză economică, și că încercarea de a micșora amprenta de carbon duce la o mai bună performanță financiară².

Nichita (2021) a efectuat un studiu în care a analizat măsura în care furnizarea informațiilor nefinanciare referitoare la dezvoltarea sustenabilă în cuprinsul rapoartelor de sustenabilitate publicate de către societățile cotate la Bursa de Valori București (BVB) pe piața principală influențează valoarea de piață a capitalului³. În vederea efectuării analizei, studiul a presupus aplicarea modelelor de regresie liniară multiplă la nivelul unui eșantion de 34 de companii listate la BVB în perioada 2015-2019, ce se constituie într-un număr de 166 de observații de tip firmă-an. Rezultatele cercetării au evidențiat o creștere a relevanței în ceea ce privește influența exercitată asupra valorii de piață a capitalului, ca urmare a raportării aspectelor legate de sustenabilitate. De asemenea, studiul a reliefat o creștere a impactului valorii contabile a capitalului și rezultatului net asupra valorii de piață a capitalului în perioada ulterioară adoptării Directivei 2014/95/EUD (2017-2019), comparativ cu perioada anterioară (2015-2016).

Cheresan (2015) a realizat un studiu prin care a identificat și evidențiat cele mai recente studii și practici privind raportarea integrată, la nivel internațional, și a analizat conținutul rapoartelor integrate considerate reprezentative de către IIRC⁴. Studiul a relevat faptul că numărul companiilor ale căror rapoarte anuale sunt considerate reprezentative pentru raportarea integrată este într-o continuă creștere, nu doar în Africa de Sud, unde pentru firmele cotate acest tip de raportare este obligatoriu, ci la nivel global. Acest spor numeric este completat de o creștere a calității informațiilor, având drept consecință și o accentuare a complexității rapoartelor. În același timp, după o perioadă în care dimensiunea rapoartelor anuale a fost în creștere, în ultimii ani se constată o reducere a numărului de pagini al rapoartelor, o conectivitate mai mare între informațiile prezentate, precum și o mai bună utilizare a referințelor încrucișate și a prezentărilor sub formă

¹ Kreps, T., 1940. Measurement of the Social Performance of Business, Monograph NO. 7, An investigation of Economic Power of the Temporary National Economic Committee. Washington, DC: U.S Government Printing Office

² Whelan, T., Atz, U., Van Holt, T., Clark, C., ESG AND FINANCIAL PERFORMANCE: Uncovering the Relationship by Aggregating Evidence from 1,000 Plus Studies Published between 2015 – 2020, NYU Stern Center for sustainable Business, <https://www.stern.nyu.edu/sites/default/files/assets/documents/ESG%20Paper%20Aug%202021.pdf>, accesat la 16.03.2022

³ Nechita, E., Relevanța raportării non-financiare în determinarea valorii de piață a capitalului, *Audit financiar*, <http://revista.cafr.ro/ArticolRO?CodArticol=9667>, accesat la 19.03.2022

⁴ Cheresan, I., Studiu privind practici și tendințe în raportarea integrată, *Audit financiar*, https://www.researchgate.net/profile/Ionela-Corina-Cheresan/publication/291354026_Study_on_Practices_and_Tendencies_in_Integrated_Reporting/links/56a23c880ae232fb20191bc/Study-on-Practices-and-Tendencies-in-Integrated-Reporting.pdf, accesat la 18.03.2022

tabelară și grafică. Pe de altă parte, deși în raportarea integrată obiectivul central este prezentarea modului de creare a valorii, tendința generală identificată este de neprezentare a acestui tip de informații, precum și lipsa unor indicatori de performanță care să facă posibile unele analize. Se adaugă la acestea și menținerea dezechilibrului în prezentarea aspectelor pozitive și a celor negative.

2. Metodologia de cercetare

Raportarea nonfinanciară, cunoscută și ca raportarea de sustenabilitate sau raportarea social-corporativă, este o practică prin care o companie măsoară și publică informații privind performanțele de mediu, sociale și economice aferente activităților sale curente. Raportarea de sustenabilitate este un termen folosit pentru a descrie raportarea cu privire la aspectele economice, de mediu și sociale. Un astfel de raport trebuie să conțină aspecte relevante din activitatea companiei, atât pozitive, cât și negative.

Pentru cercetarea prezentei lucrări am evaluat tema din două perspective distincte, și anume:

- ▶ abordare teoretică privind sustenabilitatea, scopul și apariția raportărilor sustenabile;
- ▶ un studiu de caz ce vizează analiza industriei farmaceutice și a celei pentru comerțul cu amănuntul din România. Această analiză are ca obiectiv identificarea reglementărilor actuale și modul în care au fost selecționate și utilizate de către subiecți.

2.1. Abordarea teoretică privind sustenabilitatea, scopul și apariția raportărilor sustenabile

Acest segment aduce în discuție probleme precum:

- care este scopul raportării sustenabile;
- de unde a pornit nevoia de a dezvolta acest segment de raportare nefinanciară; sau
- cum sunt prezentate în diferite forme datele de natură nonfinanciară, alături de informațiile privind performanța economică a entităților analizate.

2.2. Studiu privind analiza rapoartelor de sustenabilitate pentru industria farmaceutică și cea a comerțului cu amănuntul din România

Pentru această lucrare, am cercetat piața românească a comerțului cu amănuntul și domeniul farmaceutic. Modul de selecție al companiilor a avut drept criteriu de bază împărțirea lor în două categorii:

1. Companii ce fac parte dintr-un grup străin -industria de comerț cu amănuntul
2. Companii cu activitate preponderent națională – industria farmaceutică

Datele analizate pentru studiul de caz se pot regăsi în raportările anuale și periodice ale entităților, în documente sub denumirea de Rapoarte de sustenabilitate sau Rapoarte non-financiare. Au fost analizate ultimele situații nonfinanciare, regăsite pe site-urile oficiale ale companiilor, conform Figurii nr. 1 – Companiile selectate pentru cercetare.

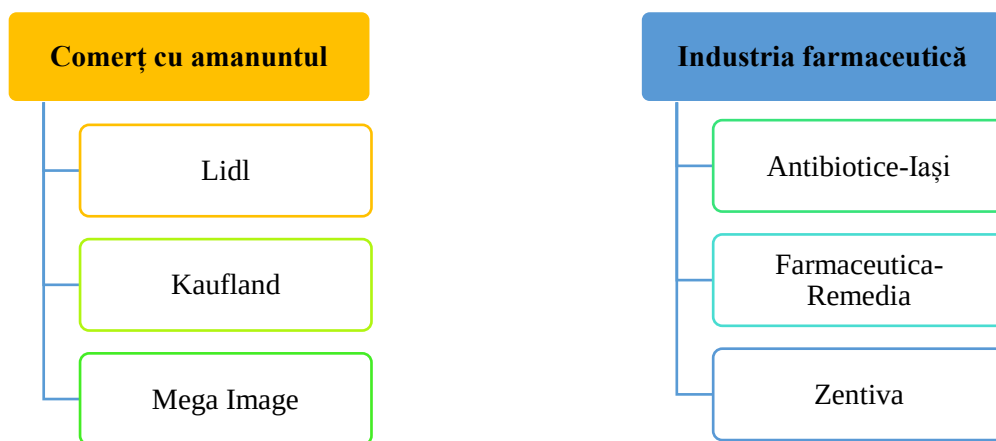

Figura nr. 1 – Companiile selectate pentru cercetare

Sursă: analiză proprie

2.2.1 Industria comerțului cu amănuntul

Industria comerțului cu amănuntul reprezintă una dintre cele mai mari din România. Potrivit unui studiu Eurostat, volumul comerțului cu amănuntul în România s-a majorat cu 11,9% în februarie, față de perioada similară din 2019, înregistrând cel mai mare procent de creștere din rândul statelor membre ale Uniunii Europene. Activitatea desfășurată de această industrie are un impact major asupra planetei, prin urmare am analizat rapoartele de sustenabilitate ale companiilor cu cele mai multe magazine în România: Lidl, Kaufland și Mega Image.⁵

În cele ce urmează, am analizat documentele financiare și nefinanciare ale entităților din Figura nr. 1 – Companiile selectate pentru cercetare, despre care prezentăm câteva date generale:

- I. Lidl este o companie ce are un lanț de magazine fondat în Germania, operat de concernul Lidl Stiftung & Co. KG. Primul magazin Lidl în România a apărut în anul 2011. În prezent, sunt peste 260 de magazine și 5 centre regionale de distribuție, cu peste 7.800 de angajați.
- II. Kaufland România face parte din rețeaua de magazine europeană Kaufland. E prezentă în România de 13 ani, enitatea fiind leader pe piața de retail (vânzare cu amănuntul).
- III. Mega Image este un lanț de supermarketuri și magazine de proximitate, fondat în București în 1995. În anul 2000, Mega Image a fost achiziționată de Delhaize Group.
- IV. Antibiotice SA are o experiență de peste 65 de ani pe piață și este cel mai important producător român de medicamente generice, a cărui misiune este fabricarea unor produse de calitate, sigure și eficiente, care să ofere pacienților speranța unei vieți sănătoase. Platforma de producție și sediul central Antibiotice SA sunt amplasate în municipiul Iași, România. Întreprinderea are ca activitate principală fabricarea produselor farmaceutice de bază, fiind o societate comercială cu capital majoritar de stat, aflată sub autoritatea tutelară a Ministerului Sănătății. Din anul 1997 devine societate pe acțiuni (SA), după listarea la Bursa de Valori.

⁵ Ciocotisan B., Eurostat: Comerțul cu amănuntul din România a crescut în februarie cu 11%, cel mai mare procent din UE, 2019 : <http://www.iasig.ro/Eurostat-Comertul-cu-amanuntul-din-Romania-a-crescut-in-februarie-cu-11-cel-mai-mare-procent-din-UE-articol-3,102-63275.html>, accesat la: 16.12.2021

V. Farmaceutica Remedia S.A. a fost înființată în 1991 și se ocupă de vânzarea și distribuția produselor din domeniul farmaceutic. Aceasta are un rol-cheie în sectorul de sănătate din România, fiind specializată în distribuție, vânzări integrate, marketing și promovare medicală pentru produsele farmaceutice.

VI. ZENTIVA SA a fost înființată în 1962 ca Întreprinderea de Medicamente București („IMB”). Se ocupă cu producția medicamentelor.

Pentru fiecare dintre companiile prezentate s-au analizat rapoartele de sustenabilitate sau integrate, regăsite pe site-urile oficiale ale entităților după cum urmează în capitolul 3.

3. Rezultate și concluzii

Pentru formarea unei imagini complete și corecte a unei companii trebuie analizate date atât din perspectivă financiară, cât și nonfinanciară, deoarece activitatea lor nu are impact doar asupra economiei, ci și asupra mediului social, ca și asupra mediului înconjurător.

Prima parte a lucrării vizează aspecte legate de normele și legile ce trebuie respectate atunci când sunt întocmite rapoartele de sustenabilitate. Cercetarea propriu-zisă are ca obiectiv analiza situației din piață a sustenabilității companiilor.

În urma acestui studiu, am identificat diferențe semnificative între rapoartele nonfinanciare și cele de sustenabilitate întocmite în România. Deși formatul acestora diferă, comparabilitatea conținutului a putut fi realizată.

Considerăm că strategia de sustenabilitate a entităților este un pilon de bază pentru succesul activității economice, deoarece se află în strânsă legătură cu mediul înconjurător și cu responsabilitatea socială. Un business de succes are la bază o armonie între oameni, afacere și mediu.

3.1 Abordarea teoretică privind sustenabilitatea: Raportare sustenabilă și Raportare integrată

3.1.1 Raportarea sustenabilă

► Apariția raportării sustenabile

Așa cum am amintit în capitolele anterioare, raportarea privind sustenabilitatea, datează din 1940, când profesorul Theodore J. Krepes menționează că raportarea financiară a companiilor nu este suficientă.

În anii 1970, multinaționalele din SUA și din Europa de Vest au început să publice primele rapoarte de sustenabilitate, însă multe dintre acestea au intenționat ca acest timp de informație să fie accesibilă doar utilizatorilor interni. În anii 1980 a avut loc o scădere a acestui tip de raportări, însă începând cu anii 1990, când în special multinaționalele au început să fie vizate pentru a furniza informații cu privire la măsurile pe care le iau pentru a proteja mediul, dar și la încălcarea drepturilor oamenilor, aceste raportări au luat amploare.

► Scopul raportării de sustenabilitate

Rapoartele de sustenabilitate întocmite pe baza standardelor GRI dezvăluie rezultatele ce au avut loc în perioada de raportare cu privire la angajamentele firmei, strategia și modul în care managementul a funcționat. Această raportare are ca scop:

- evaluarea performanței sustenabile prin respectarea legilor, normelor, codurilor, standardelor de performanță, dar și prin inițiativele voluntare;

- demonstrarea modului în care organizația influențează și este influențată pentru a își atinge obiectivele de dezvoltare sustenabilă;
- oferirea de informații cu privire la activitatea firmei de-a lungul anilor, pentru a se putea observa modul în care aceasta evoluează.⁶

► **Standardele de raportare sustenabilă GRI (The Global Reporting Initiative Sustainability Reporting Standards)**

Cadrul de raportare sustenabilă GRI a apărut pentru a oferi un limbaj internațional, general acceptat, standardizat, pe care companiile să îl poată utiliza pentru a putea comunica eforturile de sustenabilitate pe care le fac. Acest cadru a fost dezvoltat pentru a fi utilizat de către orice companie indiferent de domeniul, țara în care activează sau mărimea sa. GRI conține atât referințe generale, cât și specifice diferitelor sectoare care sunt considerate a fi general aplicabile pentru a putea raporta dezvoltarea sustenabilă a unei companii. Prima versiune a standardelor a fost publicată în anul 2000, iar ultima versiune a fost publicată în 2016.

Standardele de raportare GRI constau în principii pentru a contura o formă specifică a rapoartelor de sustenabilitate și pentru a putea asigura calitatea informațiilor oferite. Toate standardele de raportare GRI sunt dezvoltate ca urmare a unui continuu dialog între acționarii companiilor, angajații lor, societatea civilă și profesioniștii contabili. Aceste standarde sunt într-o continuă modificare și îmbunătățire.

Standardele GRI sunt împărțite în standarde universale, ce cuprind trei module: GRI Standards 101: Foundation, GRI Standards 102: General Disclosures și GRI Standards 103: Management Approach și standardele pe subiecte specifice: GRI 200 Economic, GRI 300 Environmental și GRI 400 Social, după cum se poate observa în Figura nr. 2 – Standardele GRI.⁷

Figura nr. 2 – Standardele GRI

Sursă: Sursă: analiză proprie pe baza datelor preluate⁸

⁶ Global Reporting Initiative (2011) *Sustainability Reporting Guidelines*, Amsterdam, Olanda: Global Reporting Initiative, accesat la 3.03.2022.

⁷ Jane Courtneil (2019) *GRI Standards for Sustainability Reporting: What They Are and Why They Matter*, Disponibil la : <https://www.process.st/gri-standards/>, accesat la 2.02.2022

⁸ <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=143881>, accesat la 15.12.2021

3.1.2 Raportarea integrată

► Scopul și obiectivele vizate de raportarea integrată

În Cadrul Raportării Integrate, observăm obligativitatea respectării Cadrului de Raportare Integrată, ce face referire la anumite principii privind întocmirea documentelor contabile de Raportare Integrată. Aceste reguli prezintă conținutul general al unui raport și elementele acestuia.⁹

Acest cadru de raportare se adresează în special sectorului privat, dar și organizațiilor non-profit. Sunt vizate toate tipurile de companii, indiferent de dimensiunile acestora.

Scopul acestui cadru este acela de a stabili o direcție pentru elaborarea documentelor, fără a indica limite exacte. Sunt oferite explicații și detalii semnificative pentru crearea unui plus de valoare pe termen lung, prin oferirea informațiilor de tip nonfinanciar.

Obiectivul principal este de a oferi informații privind profitabilitatea pe termen lung creată de acest tip de raportare, de asemenea, care este plusul de valoare adus organizației, atât dintr-o perspectivă financiară, cât și dintr-o viziune nefinanciară, în urma eforturilor depuse pentru întocmirea documentelor de raportare sustenabilă.

Beneficiile aduse de aceste inițiative pot fi în favoarea acționarilor, clienților, imaginii publice, dar pot aduce și avantaje semnificative angajaților sau comunităților locale.

Cadrul de Raportare Integrată nu va oferi niciodată intervale specifice pentru indicatorii de performanță privind măsurarea și evaluarea raportării integrate, ci oferă indicații generale privind modul de interpretare și abordare.

Acest tip de raportare se bazează pe caracteristicile calitative ale activităților, în detrimentul celor cantitative sau față de cele care pot fi evaluate din punct de vedere material/valoric. Abilitatea unei companii de a îmbina calitatea cu cantitatea, în ceea ce privește afacerea în ansamblu, poate constitui cheia succesului pe piața respectivă.

Un Raport Integrat trebuie să conțină o declarație din partea conducerii companiei, prin care să aducă la cunoștință utilizatorilor următoarele afirmații:

- Conducerea își asumă responsabilitatea privind corectitudinea datelor prezentate;
- Informațiile prezentate sunt corecte și complete, iar raportul a fost realizat într-o manieră obiectivă;
- Raportul a fost întocmit în conformitate cu Cadrul de Raportare Integrată, conform căruia se va preciza:
 - scopul, obiectivele și perspectivele proiectelor abordate; structura proiectelor și modul de îndeplinire a acestora;
 - măsurile luate pentru a crea o continuitate a planului de raportare integrată și care ar fi impactul acestuia pe termen lung.
- În cazul în care nu va fi elaborat un astfel de raport, compania va trebui să realizeze o informare privind:
 - rolul structurii de guvernare în cadrul raportului integrat;
 - perspectiva pentru o planificare viitoare a raportului;
 - scopurile și obiectivele-țintă.

⁹ Framework Development: Consultation Draft, Integrated reporting. <https://integratedreporting.org/resource/consultationdraft2013/>, accesat la 29.12.2021

După cum se poate observa în Figura nr. 3 – Situație comparativă privind diferite tipuri de raportări, raportarea integrată prezintă, prin comparație, următoarele aspecte:

	Raportare financiară			
	Situații financiare	Raportul descriptiv	Raportare sustenabilă	Raportare Integrată
Scop	Prezentarea poziției financiare, situației cash flow-urilor în perioada de raportare.	Oferă context situațiilor financiare din perspectiva managementului.	Prezentarea impactului entității asupra mediului înconjurător, social cât și obiectivelor și strategiile.	Explică investitorilor modul în care compania creează valoare de-a lungu timpului
Audiență	Actualii și potențialii investitori, creditori și alte părți interesate	Actualii și potențialii investitori, creditori și alte părți interesate	Investitori, clienți, angajați, autorități.	Investitorilor și alte părți interesate de modul în care compania creează valoare
Obiective	Prezentare de informații cu privire la: Active Datorii Venituri Cheltuieli Schimbări de capital Cash flow	Prezentare de informații cu privire la: Expunerea la riscuri Strategiile privind gestionarea riscului și eficiența lor	Prezentarea impactului asupra mediului: Economic Înconjurători Social, incluzând practicile privind protecția muncii, drepturilor oamenilor Guvernanța	Elemente prezentate: Modelul de guvernanță Modelul de business Strategie și modul de alocare a resurselor Riscuri și oportunități Performanța Valorile companiei

Figura nr. 3 – Situație comparativă privind diferite tipuri de raportări

Sursă: analiză proprie pe baza datelor preluate¹⁰

► Principii orientative privind raportarea integrată

The International Integrated Reporting Council oferă ghidare în privința preparării și prezentării rapoartelor integrate, recomandând să fie luate în calcul următoarele aspecte:

1. orientarea spre strategia de viitor;
2. corelația informațiilor;
3. atenția acordată persoanelor interesate (stakeholders);
4. materialitatea;
5. concizia;
6. imaginea fidelă și relevantă a informațiilor;
7. comparabilitatea și coerența.

Aceste principii trebuie aplicate atât în mod individual, cât și colectiv, pentru a putea elabora un raport integrat.

1. Orientarea spre strategia de viitor

Un raport integrat trebuie să ofere o imagine asupra strategiei entității, a felului în care contribuie la crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung, dar și a efectului pe care îl are asupra capitalului firmei. Entitățile pot evidenția riscurile, oportunitățile semnificative și dependențele care apar din cauza poziției pe piață ocupate, cât și din modelul organizațional. De asemenea, respectând acest principiu, pot prezenta opiniile celor însărcinați cu guvernanța despre relația dintre performanța din trecut și cea din prezent a companiei, despre modul în care firma reușește să îndeplinească pe termen scurt, mediu și lung scopurile, precum și dacă aceasta și-a modificat strategia în funcție de experiențele pe care le-a avut.

¹⁰ https://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf, accesat la 22.02.2022

2. Corelația informațiilor

Este importantă prezentarea întregului proces de creare a valorii, respectiv relațiile și dependențele dintre componentele ce duc la apariția și conservarea în timp. Cu cât gândirea integrată este încorporată mai mult în activitățile unei organizații, cu atât mai ușor vor fi prezentate informațiile în raportarea managementului, în analiza, luarea deciziilor și ulterior în raportul integrat.

Respectând acest principiu, companiile pot prezenta o analiză a alocării resurselor existente și a modului în care le vor utiliza sau vor face viitoare investiții pentru a atinge performanțele pe care și le-au propus. De asemenea, se poate pune în evidență modul în care organizația acționează în momentul în care se confruntă cu riscuri sau oportunități, sau să arate cum se comportă strategia și modelul de business atunci când mediul extern se schimbă.

Așadar, se dorește ca informația prezentă în raportul integrat să fie logic structurată, bine prezentată.

3. Atenția acordată persoanelor interesate (stakeholders)

Valoarea unei companii apare și ca rezultat al interacțiunii cu alte părți. Un raport integrat trebuie să arate natura și calitatea relației organizației cu stakeholderii principali, inclusiv să arate ce acțiuni ia pentru a le răspunde nevoilor și intereselor. Acest lucru nu înseamnă că un raport integrat trebuie să fie elaborat pentru a corespunde numai nevoilor investitorilor. Acționarii oferă indicii cu privire la ce este important pentru ei, inclusiv problemele economice, de mediu și sociale. Astfel, compania își poate da seama cum percep investitorii valoarea.

Raportarea integrată îmbunătățește transparența și credibilitatea, esențiale pentru a crea încredere și rezistență, prin faptul că arată cum nevoile și interesele acționarilor sunt luate în considerare, acest lucru observându-se prin deciziile, acțiunile, comunicarea și performanța companiei.

4. Materialitatea

Un raport integrat trebuie să divulge informații despre lucrurile care influențează abilitatea companiei de a crea valoare pe termen scurt, mediu și lung. Aspectele ce au un impact substanțial sunt determinate prin luarea în considerare a efectelor lor asupra strategiei, performanțelor și viitoarelor obiective ale acesteia¹¹. Subiectele discutate la întâlnirile celor care se ocupă cu guvernarea entității sunt considerate relevante.

Nu toate aspectele ce au un impact substanțial sunt considerate materiale, și din acest motiv trebuie evaluată magnitudinea acestora și probabilitatea apariției lor. Evaluarea efectului unei anumite probleme necesită raționament profesional și depinde de natura subiectului sau a problemei. În unele situații, încercarea de a cuantifica efectul acestora este inadecvată. În astfel de cazuri, o evaluare calitativă este recomandată. Aceasta poate consta în explicarea efectului asupra strategiei sau în revizuirea modelului organizațional.

Factorii cantitativi și calitativi sunt esențiali atunci când se încearcă evaluarea importanței unei probleme.

Factorii cantitativi se referă la aspectele legate de bani (vânzări, rate financiare), activitățile companiei (productivitate, utilizarea capacității disponibile), dar și competiție (cota de piață).

Factorii calitativi descriu relația dintre o anumită problemă și legalitatea firmei de a opera.

¹¹ Federația Internațională a Contabililor (2015). *Materiality in <IR>. Guidance for the preparation of integrated reports*, https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf, accesat la 15.03.2022

Pe lângă acești factori, pentru a putea determina materialitatea unei probleme trebuie luate în calcul și natura, domeniul și perioada pe care acesta are efect, dar și probabilitatea cu care aceasta va apărea.

Efectele sunt:

- Financiare
- Operaționale
- Strategice
- Asupra reputației
- De reglementare

În cadrul Figurii nr. 4 – Evaluarea materialității, se poate observa cum se măsoară în practică conceptul de materialitate.

După ce au fost determinate aspectele materiale, trebuie stabilite limitele raportării integrate. Trebuie luate în considerare două aspecte:

- Entitatea care raportează financiar;
- Riscurile, oportunitățile și efectele atribuite sau asociate altor entități sau acționari care nu fac parte din raportarea financiară, dar care au un efect asupra creării de valoare a entității.

Nature	Effect	Magnitude	Area	Time frame
Financial	- Direct costs for treatment, compensation, penalties, idle production, corrective action and insurance - Lost revenue from downtime	\$10-20 million	Internal	Short Medium
Operational	Disruption and restrictions arising from incidents and investigations	> 5% downtime > 1% rise in LTIFR*	Internal	Short
Strategic	Diminished ability to continue, expand or compete due to regulatory sanctions and loss of confidence	Moderate erosion of regulatory and union relations	Internal	Short Medium
Reputational	Loss of trust among employees, regulators and local communities	Moderate risk to public image	Internal External	Short Medium
Regulatory	- Penalties and restrictions imposed by regulators - Challenge securing or renewing permits and licences	High barriers due to repeated infractions	Internal	Medium Long

Figura nr. 4 – Evaluare materialitate

Sursă: analiză proprie pe baza datelor preluate¹²

¹²https://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf, accesat la 12.11.2021

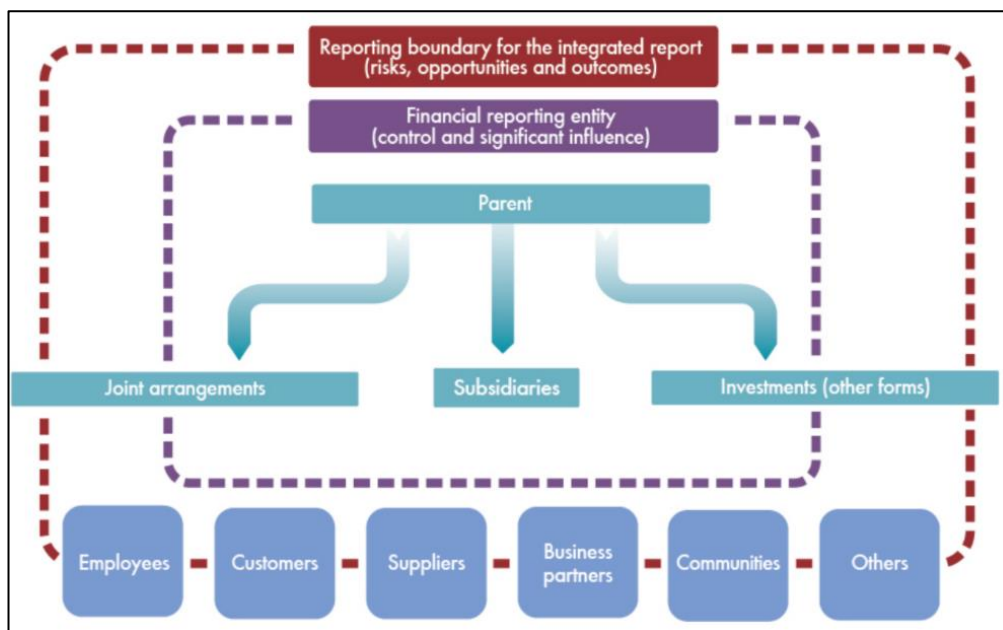

Figura nr. 5 – Entități/stakeholders luate în considerare în stabilirea limitei raportării financiare

*Sursă: analiză proprie pe baza datelor preluate*¹³

5. Concizia

Raportul integrat trebuie să fie concis. Astfel, trebuie să ofere context pentru a se putea înțelege strategia, guvernanta și viziunea companiei, fără să prezinte informații excesive. Redactarea acestuia trebuie să fie cât mai precisă, să descrie concepte în mod clar și lipsit de jargon.

6. Imaginea fidelă și relevantă a informațiilor

Un raport integrat trebuie să prezinte atât aspecte pozitive, cât și negative, într-un mod echilibrat, lipsit de erori. Nu trebuie prezentate doar anumite informații, procesul de alegere trebuie să fie transparent. De asemenea, trebuie efectuate controale pentru a se asigura că riscul ca informațiile să fie denaturate este redus.

7. Comparabilitatea și coerența

Într-un raport integrat, informațiile trebuie să fie prezentate:

- pe o bază care este consecventă în timp;
- într-un mod care permite compararea cu alte organizații în măsura în care au un impact asupra creării de valoare în timp a companiei.

Politicile de raportare ale companiei sunt aplicate pe o perioadă mare de timp, așadar trebuie raportați aceiași indicatori de performanță pentru a se putea efectua comparația. De fiecare dată când are loc o schimbare de politică trebuie explicat motivul ei și efectul pe care îl are.

¹³ The international <IR> framework, 2013, accesat la 02.02.2022

3.1.3 Elementele componente ale raportului integrat

Un raport integrat trebuie să conțină opt elemente esențiale, conform Figurii nr. 6 – Elemente componente ale Raportului Integrat. Aceste elemente sunt interdependente și depind de anumite circumstanțe, particularități ale organizației. Scopul lor este de a contura misiunea și viziunea afacerii, prin informațiile furnizate.

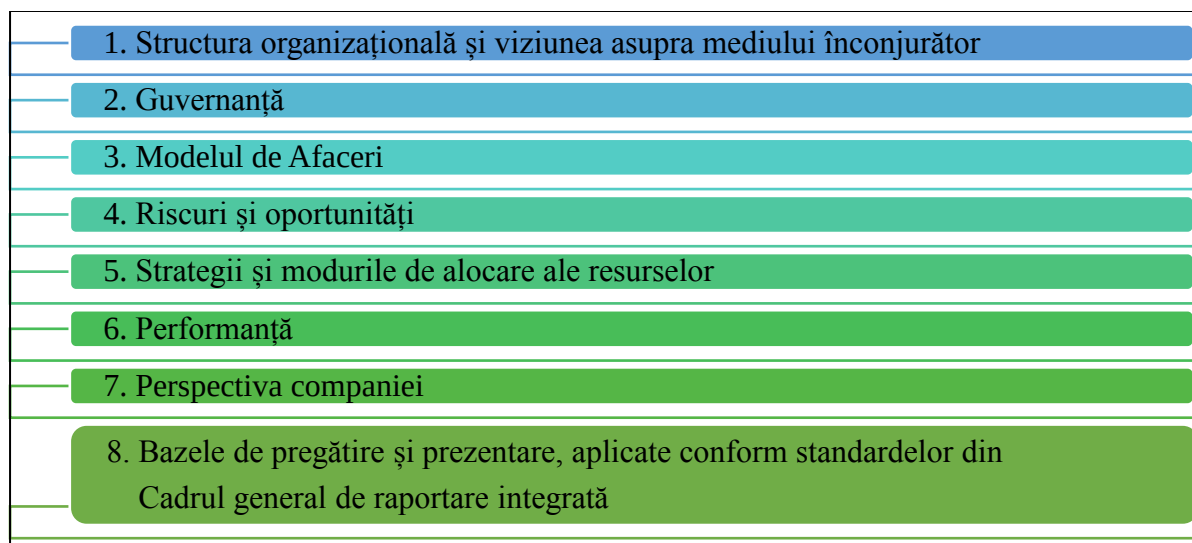

Figura nr. 6 – Elemente componente ale Raportului Integrat

Sursă: analiză proprie pe baza datelor preluate

3.1.4 Bazele de pregătire și prezentare, aplicate conform standardelor din Cadrul general de raportare integrată

Organizația ar trebui să menționeze ce aspecte trebuie incluse în raportul integrat și cum sunt cuantificate sau evaluate aceste aspecte. Un raport integrat descrie baza de pregătire și prezentare, inclusiv:

- un rezumat al procesului de determinare a materialității organizației;
- prezentarea limitei de raportare și modul în care a fost determinată;
- un sumar al cadrelor și metodelor semnificative utilizate pentru cuantificarea sau evaluarea problemelor materiale.

Realizarea raportului integrat poate include un rezumat al procesului de determinare a materialității organizației și punctele cheie:

- scurtă descriere a procesului utilizat pentru identificarea problemelor relevante, evaluarea importanței acestora și restrângerea lor la probleme materiale;
- identificarea rolului celor însărcinați cu guvernanța și personalul-cheie în identificarea și prioritizarea problemelor materiale;
- de asemenea, dacă este nevoie de detalii suplimentare privind materialitatea, se poate întocmi un raport adițional/ anexă.

Conform standardelor din Cadrul general de raportare integrată, este indicat să fie detaliate următoarele aspecte:

- Riscuri generale (Riscuri materiale, Riscuri financiare, Riscuri privind părțile interesate, etc.)

- Un raport integrat include și un rezumat al cadrelor și metodelor semnificative utilizate pentru cuantificarea sau evaluarea aspectelor materiale incluse în raport (de exemplu, standardele de raportare financiară aplicabile utilizate pentru prezentarea informațiilor financiare, un algoritm de calcul pentru măsurarea satisfacției clienților sau o clasare într-o industrie pe bază evaluării riscurilor – comparativ cu competitorii).

3.2. Studiu de caz privind analiza rapoartelor sustenabile – Rezultate și concluzii

Cele două industrii au fost analizate într-o manieră comparativă, astfel încât să putem evidenția diferite abordări adoptate de către cele două industrii.

După cum se poate observa, în industria comerțului cu amănuntul companiile adoptă rapoartele de sustenabilitate în diferiți ani.

Tabelul nr. 1 – Publicarea rapoartelor de sustenabilitate în industria comerțului cu amănuntul

Anul publicării primului raport de sustenabilitate		
Lidl	Kaufland	Mega Image
2017	2018	2020

Sursă: analiză proprie pe baza datelor prelucrate

În Tabelul nr. 2 – Analiza industriei pentru comerțul cu amănuntul – se poate observa un rezultat al standardelor GRI utilizate de cele trei companii. Se observă că raportul de sustenabilitate publicat de Kaufland este cel mai complex, aplicând cele mai multe standarde.

Tabelul nr. 2 – Analiza industriei pentru comerțul cu amănuntul (Standardele GRI)

Lidl	Kaufland	Mega Image
102 Expuneri generale	102 Expuneri generale	102 Expuneri generale
103 Abordare de Management	103 Abordare de Management	103 Abordare de Management
302 Energie	302 Energie	302 Energie
303 Apa și afluenți	303 Apa și afluenți	303 Apa și afluenți
306 Deșeuri	306 Deșeuri	306 Deșeuri
401 Angajați	401 Angajați	401 Angajați
403 Promovarea sănătății și a siguranței în muncă	403 Promovarea sănătății și a siguranței în muncă	403 Promovarea sănătății și a siguranței în muncă
	407 Dreptul la asociere și negociere colectivă	
	412 Evaluarea respectării drepturilor omului	
	414 Evaluarea furnizorilor: standarde sociale	
	416 Siguranța și sănătatea consumatorului	
	417 Promovare și etichetare	
	419 Conformarea cu reglementările socio-economice	

Sursă: analiză proprie pe baza datelor prelucrate

În urma analizei făcute s-a observat că firmele s-au concentrat pe comunicarea aspectelor pozitive mai mult decât a celor negative. Se poate spune că firmele din industria de retail (comerț cu amănuntul) își bazează strategia de sustenabilitate pe:

- conservarea resurselor;
- grija pentru mediul înconjurător;
- combaterea risipei alimentare;
- sănătatea și siguranța alimentară;
- angajați;
- responsabilitatea socială.

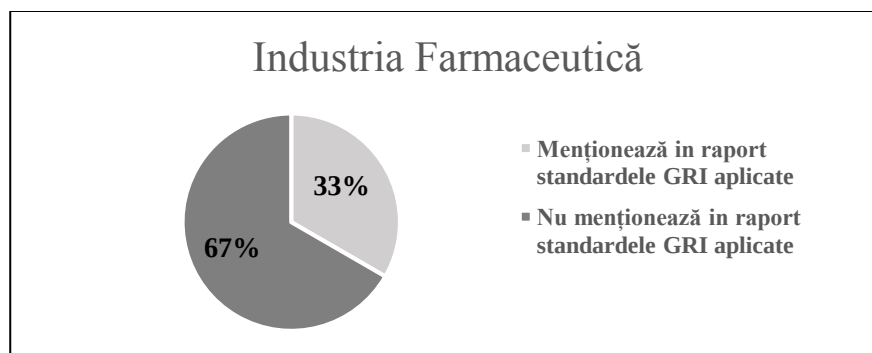
Analizăm din perspectiva începerii publicării rapoartelor nonfinanciare și industria farmaceutică prin Tabelul nr. 3 – Publicarea rapoartelor de sustenabilitate în industria farmaceutică.

Tabelul nr. 3 – Publicarea rapoartelor de sustenabilitate în industria farmaceutică

Anul publicării primului raport de sustenabilitate		
Antibiotice - Iași	Farmaceutica - Remedia	Zentiva
2018	2019	2017

Sursă: analiză proprie pe baza datelor prelucrate

În urma cercetării realizate, am identificat faptul că nu toate companiile au menționat, în rapoartele nonfinanciare, standardele adoptate conform GRI – „The Global Reporting Initiative Sustainability Reporting Standards”, după cum putem remarca în Graficul nr. 1 – Menționarea standardelor GRI în rapoartele nonfinanciare.

Graficul nr. 1 – Menționarea standardelor GRI în rapoartele nonfinanciare

Sursă: analiză proprie pe baza datelor prelucrate

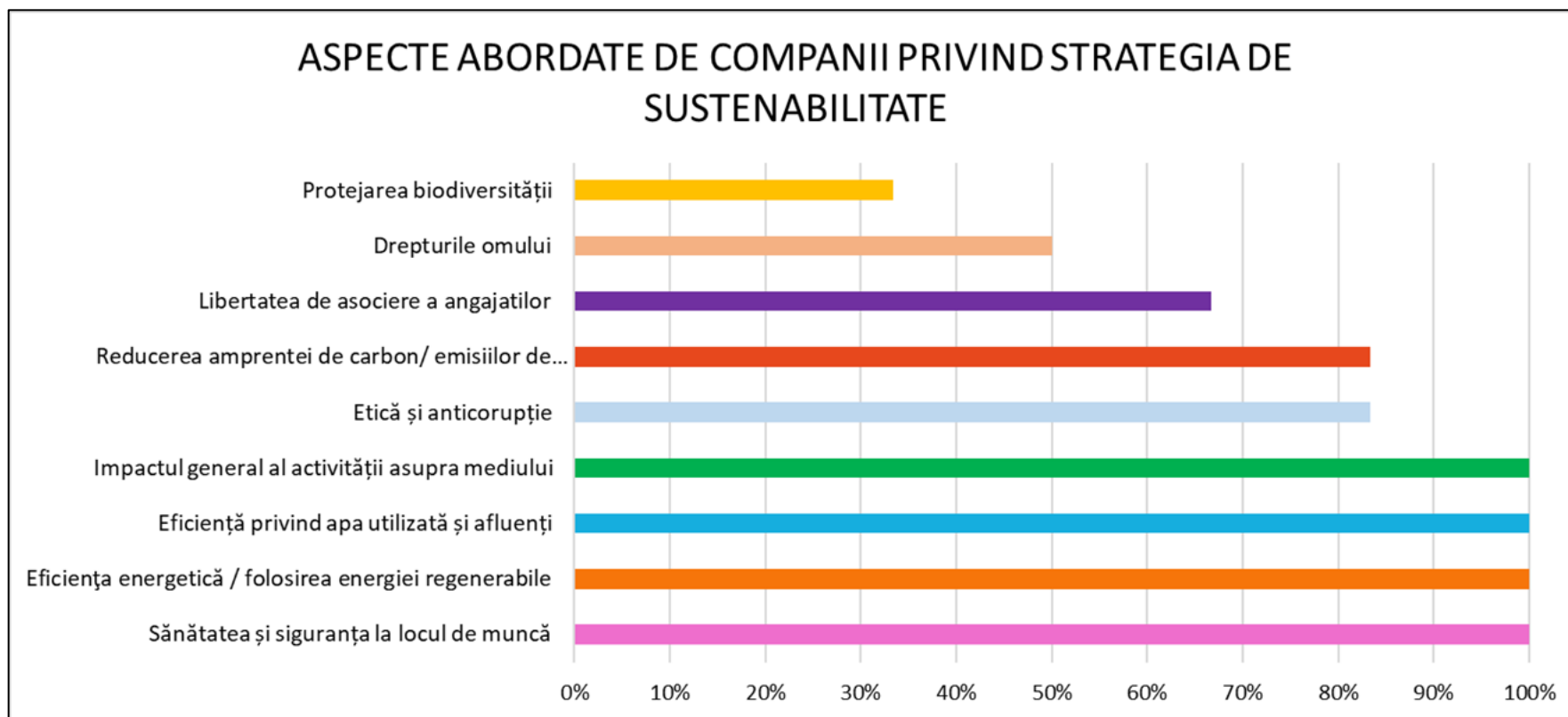
Conform studiului, am regăsit în cadrul rapoartelor nonfinanciare standardele abordate doar pentru compania Antibiotice-Iași, astfel că am realizat o analiză prin deducere a standardelor respectate de celelalte două entități, în funcție de datele menționate în documentele analizate.

Tabelul nr. 4 – Analiza industriei farmaceutice (Standardele GRI)

Antibiotice – Iași	Farmaceutica - Remedia	Zentiva
102 Expuneri generale	102 Expuneri generale	102 Expuneri generale
204 Practici de achiziție		
205 Anticorupție	205 Anticorupție	205 Anticorupție
206 Comportament anticorupție	206 Comportament anticorupție	206 Comportament anticorupție
302 Energie	302 Energie	302 Energie
303 Apa și afluenți	303 Apa și afluenți	303 Apa și afluenți
305 Emisii		305 Emisii
306 Deșeuri, ape uzate	306 Deșeuri, ape uzate	306 Deșeuri, ape uzate
307 Conformarea cu legislația de mediu		
401 Angajați	401 Angajați	401 Angajați
402 Relația management - angajați		402 Relația management - angajați
403 Promovarea sănătății și a siguranței în muncă	403 Promovarea sănătății și a siguranței în muncă	403 Promovarea sănătății și a siguranței în muncă
404 Formare și dezvoltare profesională	404 Formare și dezvoltare profesională	404 Formare și dezvoltare profesională
405 Diversitate și egalitate de șanse		405 Diversitate și egalitate de șanse
416 Sănătatea și siguranța consumatorilor	416 Sănătatea și siguranța consumatorilor	416 Sănătatea și siguranța consumatorilor
417 Marketing responsabil și etichetare		207 Taxe
		304 Biodiversitatea
		412 Drepturile omului

Sursă: analiză proprie pe baza datelor prelucrate

În urma analizei celor două industrii, s-a observat că aspectele privind sustenabilitatea companiilor au atât puncte comune, cât și distincte, după cum se poate observa în Graficul nr. 2 – Asemănări și deosebiri privind aplicarea standardelor GRI.

Graficul nr. 2 – Asemănări și deosebiri privind aplicarea standardelor GRI

Sursă: analiză proprie

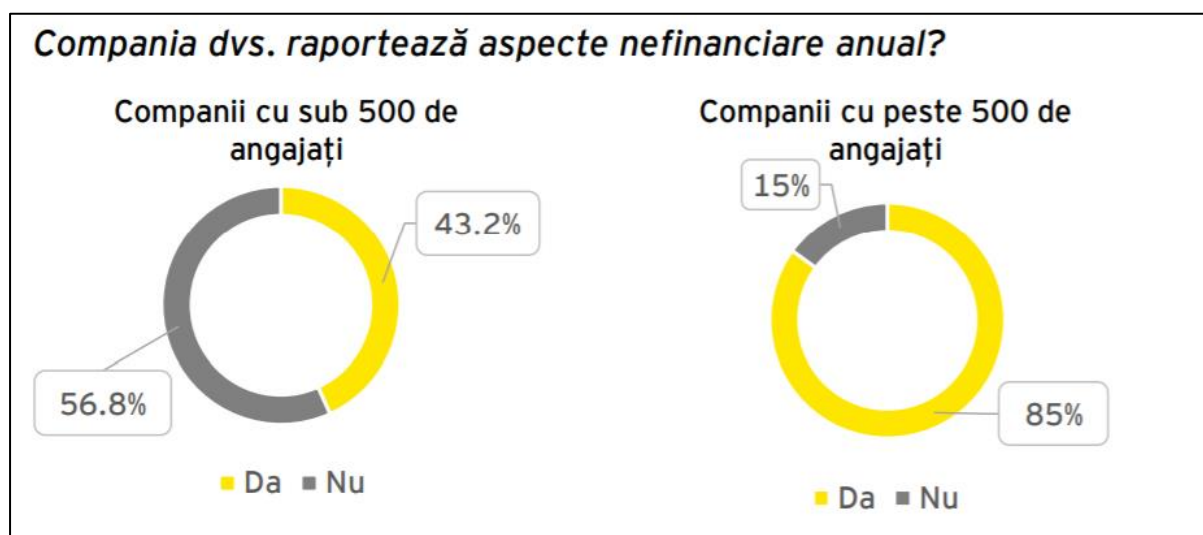
3.2 Sustenabilitate în prezent și viitor

3.2.1 Sustenabilitate în contextul COVID-19

Conform studiului „Sustenabilitate și investiții responsabile în contextul COVID-19” realizat de EY în iunie-august 2020, care a primit răspunsurile a 66 de companii, am regăsit impactul pandemiei asupra strategiei de sustenabilitate a firmelor din România și în ce măsură această criză va determina schimbări în mediul de afaceri.¹⁴

Luând în considerare apariția relativ recentă a reglementărilor de raportare nonfinanciară, conform studiului EY, 26% dintre participanții la studiu nu au o prioritate privind integrarea principiilor de sustenabilitate în managementul operațiunilor și în strategia de business. Deși reglementările au devenit obligatorii începând cu 2018, 15% din companii nu au întocmit niciodată astfel de rapoarte nonfinanciare.

Un aspect interesant regăsit în cadrul studiului a fost că există companii care nu au obligația de a întocmi situații nefinanciare, însă cu toate acestea le realizează.

Graficul nr. 3 – Întocmirea rapoartelor nonfinanciare

Sursa: Ernst & Young, 2020¹⁵

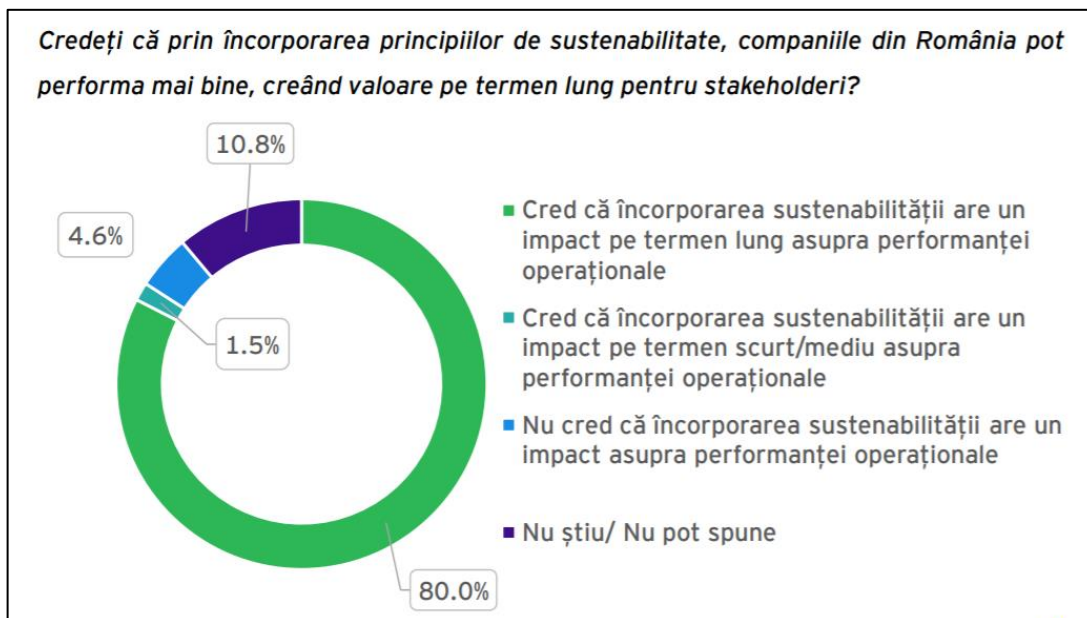
Peste jumătate din respondenți au precizat că epidemia COVID-19 a dus la o regândire a strategiei de business, sustenabilitatea având un rol în regândirea priorităților pe termen lung. Investițiile sustenabile au și ele rol în strategia de dezvoltare sustenabilă și pot să varieze în volum în funcție de domeniul de activitate. COVID-19 a determinat o creștere a bugetelor de sustenabilitate. Cele mai întâlnite investiții responsabile ale participanților sunt cele privind: eficiență energetică, achiziții responsabile și tehnologii cu impact redus asupra mediului.

¹⁴ Ernst & Young, 2020. Ernst & Young, https://www.ey.com/ro_ro/news/2020/9/studiu-ey-romania--sustenabilitatea-va-juca-un-rol-important-in-, accesat la 22.03.2022

¹⁵ Ernst & Young, 2020. Ernst & Young, https://www.ey.com/ro_ro/news/2020/9/studiu-ey-romania--sustenabilitatea-va-juca-un-rol-important-in-, accesat la 22.03.2022

Sustenabilitatea pe termen lung

La nivelul de conducere al firmelor, rolul pe care îl are sustenabilitatea pe termen lung devine mai definit în ceea ce privește gestionarea impactului general pe care îl are sau pentru crearea valorii pe termen lung. 80% din participanții la studiu au precizat că încorporarea sustenabilității în procesul decizional determină un impact pe termen lung asupra performanței operaționale.

Graficul nr. 4 – Sustenabilitatea pe termen lung

Sursa: Ernst & Young, 2020 ¹⁶

¹⁶ Ernst & Young, 2020. Ernst & Young, https://www.ey.com/ro_ro/news/2020/9/studiu-ey-romania--sustenabilitatea-va-juca-un-rol-important-in- , accesat la 08.01.2022

Bibliografie

1. Chresan, I., Studiu privind practici și tendințe în raportarea integrată, *Audit financiar*, https://www.researchgate.net/profile/Ionela-Corina-Chersan/publication/291354026_Study_on_Practices_and_Tendencies_in_Integrated_Reporting/links/56a23c8808ae232fb20191bc/Study-on-Practices-and-Tendencies-in-Integrated-Reporting.pdf , accesat la 18.03.2022
 2. Ciocotisan B., *Eurostat: Comertul cu amanuntul din Romania a crescut in februarie cu 11%, cel mai mare procent din UE*, 2019 : <http://www.1asig.ro/Eurostat-Comertul-cu-amanuntul-din-Romania-a-crescut-in-februarie-cu-11-cel-mai-mare-procent-din-UE-articol-3,102-63275.html> , accesat la: 16.12.2021
 3. Federația Internațională a Contabililor (2015). *Materiality in <IR>. Guidance for the preparation of integrated reports*, https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf , accesat la 15.03.2022
 4. *Framework Development: Consultation Draft, Integrated reporting*. <https://integratedreporting.org/resource/consultationdraft2013/> , accesat la 29.12.2021
 5. Glendanique G.E. Minguel (2017) 'The evolution of sustainability reporting A case study of the airlines sector', <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=143881> , accesat la 02.02.2022
 6. Global Reporting Initiative (2011) *Sustainability Reporting Guidelines*, Amsterdam, Olanda: Global Reporting Initiative, accesat la 3.03.2022.
 7. <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=143881> , accesat la 15.12.2021
 8. https://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf , accesat la 22.02.2022
 9. https://www.ey.com/ro_ro/news/2020/9/studiu-ey-romania--sustenabilitatea-va-juca-un-rol-important-in- , accesat la 22.03.2022
 10. Jane Courtnell (2019) *GRI Standards for Sustainability Reporting: What They Are and Why They Matter*,: <https://www.process.st/gri-standards/> , accesat la 2.02.2022
 11. Kreps, T., 1940. *Measurement of the Social Performance of Business*, Mongraph NO. 7, An investigation of Economic Power of the Temporary National Economic omitee. Washington, DC: U.S Governennt Printing Office
 12. Nechita, E., Relevanța raportării non-financiare în determinarea valorii de piață a capitalului, *Audit financiar*, <http://revista.cafr.ro/ArticolRO?CodArticol=9667> , accesat la 19.03.2022
- Sustenabilitate și investiții responsabile în contextul COVID-19, EY, accesat la 08.01.2022
13. The international <IR> framework, 2013, accesat la 02.02.2022
 14. Whelan, T., Atz, U., Van Holt, T., Clark, C., *ESG AND FINANCIAL PERFORMANCE: Uncovering the Relationship by Aggregating Evidence from 1,000 Plus Studies Published between 2015 – 2020*, NYU Stern Center for sustainable Business